

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrta leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v stolnem
farovžu.

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sodne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamezne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natise en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Vohrnija odrtija.

Dunajskega rajhsrath-a liberalni poslanci so zopet v zadregah. Leta 1868. so osnovali postavo, ki je poprejšno postavo zoper vohrnijo ali odrtijo preklicala in vso barantijo z denarji ljudem popolnem dala na prosto voljo. Vsak sme terjati in prejemati obresti (činžev), kolikor le dobiti zamore. Zdaj pa, komaj čez 6 let, njim dohajajo pogoste prošnje, naj sprevidijo svojo zmoto ter nasnovano postavo predragačijo ali odpravijo. Se vé, da njih je tega sram. Zato se branijo tukaj ravno tako, kakor pri posilnem legaliziranju. Nečejo ustreči nobenim prošnjam. Toda nagledimo si stvar nekoliko!

1) Zoper vohrnijo, t. j. zoper preveliki in tedaj nepošteni dobiček pri izposojevanju bile so pri nas že od nekdaj več ali manj ostre postavice. Cesar Jožef II. njih je prvič l. 1787. preklical. Vendar cesar Franc njih je 16 let poznej zopet potrdil. Leta 1866. so sedanji cesar vohrnijske postavice odpravili, toda s pristavkom, da se zamore zoper terjanje prevelikih obresti vendar kazenski pri sodnijah postopati. Liberalni poslanci so pa l. 1868. tudi ta pristavek zatrli. Zdaj je vse ljudem na prosto voljo dano. Mali ali veliki činži, zmerni, pošteni dobiček, in pa gulenje in nesramna odrtija, nobena nima pred postavico prednosti! Barantija z denarjem je popolnem prosta. Kdor se opeče, ta si je sam kriv in naj si pomaga — sam. Ovo postavico pa je dunajski rajhsrath sklenol na prošnjo samo in edino le nekaterih dunajskih denarnih mogotev, velikih trgovcev, advokatov in notarjev in pa na prošnjo društva trgovcev v Sekshaus-u pri Dunaji. Iz drugih dežel niso prišle nobene prošnje. Posebno pa iz kmetskih ljudi, ki so vendar ogromna večina, ni živa duša kaj takega želela. Vendar liberalna večina v rajhsrathu je uslišala omenjenih dunajskih gospodov prošnjo in sklenola novo postavico za vse dežele, za vse ljudi, kakor da bi v Avstriji bili kar sami denarni mogotci, veliki trgovci, obrtniki, advokati itd. Zagovarjali pa so novo

postavico z 2 besedoma, ki se glasite: svoboda in napredek. Rekli so, da se ima vsakemu človeku dati in pustiti svobodno s svojim denarjem gospodariti, kakor ume in zamore. Vrh tega pa še napredek sploh zahteva popolno svobodo denarne barantije. To nahajamo pri vseh izobraženih narodih. Vendar poslednje besede niso popolnem resnične. Kajti Francozi in Angleži se gotovo štejejo med izobražena ljudstva. Ali pri Francozih še zdaj veljajo ostre postavice zoper vohrnijo od leta 1850. Na Angleškem pa je prepovedano od kapitala, ki znaša 100 ali še manj goldinarjev več obresti jemati, kakor 5 procentov. Le višji zneski so prosti. Pri Angležih tedaj postavica manjše posestnike modro brani, da njih denarni mogotci presilno z obresti ne stiskujejo. Premožniši pa se lahko sami branijo. Vsaj volk ne trga volkov, ampak ovce; in ščuka žre najbolj le ribice. Teh je tedaj treba braniti. Ali pri nas manjši posestniki in manjši premožniki zdaj pogrešajo potrebno obrambo.

2) Kakove nasledke imamo iz te postavice? Ne rečemo, da se vsled one postavice ni pomnožila barantija z denarjem. O pomnožila se je in sicer le preveč. Priča nam je lanski denarstveni polom, pri katerem so nesrečni ljudje zgubili skupaj več kakor 2000 milijonov. Ali do-
staviti moramo, da so liberalni poslanci z ovo postavico tudi vohrnijo in odrtijo vrata in duri na stečaj odprli. Največ trpijo manjši posestniki. Po nekaterih deželah, n. pr. v Galiciji se je bati, da oderuhi manjše posestnike popolnem poberejo in uničijo. Tudi po naših mestih na Slovenskem slišimo pogosto o hudih odrtijah, posebno z menjicami (Wechsel). Na menjice dobiš denarja, kolikor hočeš, ako imaš žiranta, (t. j. človeka, ki se s podpisom zaveže mesto tebe plačati, ako bi ti ne zamogel). Ali procentev moraš plačati, da bi lahko krvave solze tožil, n. pr. na menjici se zavežeš čez 3 mesece plačati 100 gld., toda vzdignil si le 90, 80, 70, 60 gld. tedaj plačal 40, 80, 120, 160 procentov na leto. To je silno! Ali sila kola lomi! In če nimaš posebne sreče — si v krat-

kem zadolžen in zgubljen. V novinah beremo, da nekateri jemljejo in dobivljajo po 200, 500 in 1000 procentov. Na prosto voljo dane svobode pri denarni barantiji se tedaj lupežni ljudje poslužujejo, da se kar same odrtije bogatijo, med tem ko veliko število manj premožnih in nesrečnih posestnikov slabi in na nič spravljajo.

Ni čuda tedaj, ako vidimo in beremo, kako število na dražbi zavolj dolžnih vekselnov itd. prodanih posestev strahovito raste. Prvo in drugokrat nihče ne licitira. In tretjokrat se prodajo pod nastavljeno ceno.

In kdo je kupec? Večidel oderuh sam ali kdo njegovih zaveznikov. Nesrečni poprejšni posestnik pa je na lastnih tleh postal blavec in tlakar, če ga novi gospodar še trpi. Glejte! ščuka je zopet požrla ribico! Lep sad hvalisane svobode v denarni barantiji in napredka! To pa še dostavimo, da se pri nas še pomagati da. Vendar pomagati bi se moralo hitro. Kako? To bočemo drugokrat pojasniti.

Cerkvene zadeve.

„Sveti Veliki Teden in Velika noč ali cerkvena opravila tega sv. časa v latinskem in slovenskem jeziku“ — sestavil Andrej Marušič, učitelj verstva na c. k. gimnaziji v Gorici.

Tako se imenuje lani izdana knjiga, katero smo v svojo veliko radost in zadovoljnost pregledali, ter si štejejo v dolžnost, Slovence s to izvrstno in silno potrebno knjigo seznaniti. V njej najdeš vse, kar se Veliki teden v cerkvi moli, prepeva in opravlja, v latinskem-cerkvenem in v lepem, pravilnem in gladkem slovenskem jeziku na drugi plati poleg latinskih besed. — G. pisatelj je s to knjigo ustregel vsem: duhovnikom, učiteljem ali organistom, ki duhovnikom pomagajo pri cerkvenih opravilih, in posebno še katoliškim Slovencem!

Knjiga ima 407 strani. Dobiva se (glej naznanilo v denešnji številki „Gosp.“ na poslednji strani) pri tiskarju in založniku, Edv. Seitz-u v Gorici in pri bukvarjih.

Novoga papeža bi rad Bismark imel, ki bi v Rimu tako plesal, kakor bi on v Berlinu godil. Toda vsi nemški škofi, razun 2 zaprtih, so zdaj razglasili lepo pismo, kder jasno in glasno izpovedajo, da kakor se Bismarkovim cerkvenim zapovedim ne klanjajo, tudi za njegovega papeža marali ne bodo. Rajši hočejo vse pretrpeti. Sv. Očeta Pija IX. je to neizrečeno razveselilo in so pohvalili srčne nemške škofo. Ob enem so tudi rekli, da so pruske, Cerkev in sv. veri nasprotne postave neveljavne. Vse duhovnike pa, ki se — sicer le v malem številu — Bismarku klanjajo, izobčili in pahnoli iz sredine vernikov. Odločne besede Pija IX. so vse Pruse in Prusake, fraj-

maurerje in liberalce jako razsrdile, ali vsako verno kat. srce neizmerno razveselile.

Umetalno društvo graške škofije ima 9. t. m. v Gradcu v prostorih Harmonije javno sejo, h kateri se vabijo vsi prijatelji cerkvene umetnosti, oprav in kinča. Ob enem bo pri oo. Minoritih bogata razstava cerkvenih umetlanih predmetov.

Novoga svetnika dobi Avstrija. Te dni začela se je dotična preiskava pri sv. Očetu v Rimu zastran častitega službenika božjega o. Hofbauerja. Umrli je l. 1820, kot mnogo zaslužni Liguorijan. Njegovo telo počiva pod krasnim spomenikom v cerkvi: Maria Stiegen na Dunaji.

Frajmaurerji švicarski so v mestu Bern tamnošnim Katoličanom po sili vzeli krasno novo cerkvo, ki je stala svojih 125.000 fl. in bila pozidana s samimi milošnami iz vseh krajev Evrope. Cerkvo so izročili odpadnjem in izobčenim mešnikom, ki udirajo v cerkvene službe kakor tatovi in tolovaji. Verni Katoličani pa morajo svojo službo božjo v neki prosti hiši obhajati.

Dorffbothe, sv. veri sovražen list, ki se tudi med Slovenci potepa, se norčuje nad vstajenjem mesa. Pravi, „da sodni dan ne bode dovolj prostora, ker je toliko ljudi pomrlo, da bi lahko ves prostor med zemljo in solncem zaslonili“. O prazen strah, abotna nevedenost, ki ne vé ali neče vedeti, da bomo vstali s spremenjenimi telesi. Sv. Paul uči: „seja se v strohljivosti, vstaja se v nestrohljivosti; seja se živaljsko telo, vstaja duhovno telo“. Tudi ne bomo vstali za to zemljo, ampak za nebеса ali pekel. Zlasti pravični bodo podobni Jezusu. Ta pa je po svojem vstajenju med apostole stopil skozi zaprte dveri. Ni se nam tedaj sodni dan bati za prostor! Marveč skrbimo, da se bomo med pravičnimi svetili kot zvezde v kraljestvu božjem!

Gospodarske stvari.

Kako se travniki popravljajo z gnojenjem?

Sploh bi ljudje radi vsako leto na svojih travnikih ali senokošah po 2krat kosili. Radi bi imeli veliko sena, obilo otave in na jesen dobro pašo. Ali da bi kdo pri nas za zboljšanje travnikov kaj zdatnega storil, to pač redko vidimo in še bolj malokdaj beremo. Morebiti mislijo, da travnik živi le od zraka in vode. To pa ni izključljivo resnično. Travnne rastline dobivajo velik del svoje hrane iz — zemlje. Ali zemlja na travniku čez nekoliko let ravno tako onemore in oslabi, kakor na njivi, ki se nikoli ne podvaža in ne popravlja. Dobra trava zgine, slaba se zaplodi. Treba je — travnik popravljati. To